

Od autora	5
1. Informacje wstępne	7
1.1. Różne zastosowania terminu „składnia”	7
1.2. Przedmiot i zadania nauki zwanej składnią	8
1.3. Znaczenie i funkcje składniowe wyrazu	9
1.4. Rodzaje funkcji składniowych	9
1.4.1. Funkcje czynne i bierno	9
1.4.2. Funkcje substratu i modyfikatora	10
1.4.3. Przegląd szczegółowych funkcji składniowych	10
1.5. Części mowy jako podstawa różnych pozycji składniowych	13
1.5.1. Kryteria klasyfikacji wyrazów na części mowy	14
1.5.2. Opis poszczególnych części mowy	18
1.5.3. Przegląd systemu polskich części mowy	23
1.5.4. Wyrazy dwuklasowe	24
1.6. Typy modyfikatorów składniowych	24
1.6.1. Składniki pojedyncze	24
1.6.2. Grupy składników	25
1.6.3. Wskaźniki zespolenia	25
1.6.4. Elementy obudowy wypowiedzenia	25
1.7. Relacje między składnikami wypowiedzenia	25
1.7.1. Pojęcie relacji	25
1.7.2. Istota równorzędności i nierównorzędności składników wypowiedzeń	26
1.8. Określanie i orzekanie jako dwa zasadnicze rodzaje nierównorzędnej relacji składników	28
1.9. Wykładniki predykcji	31
2. Rodzaje składniowych jednostek wypowiedzi	34
2.1. Kryteria klasyfikacji i szkic podziału	34
2.2. Zdanie jako werbalna forma wypowiedzenia	36
2.3. Równoważniki zdań jako wypowiedzenia niewerbalne dopuszczające możliwość wprowadzenia orzeczenia czasownikowego	36
2.3.1. Konstrukcje z teoretyczną możliwością wprowadzenia orzeczenia czasownikowego	36
2.3.2. Zastąpienie całego wypowiedzenia lub tylko orzeczenia odpowiednim modulantem typu: <i>tak, nie, owszem, przeciwnie, też</i> itp., jako elementem obudowy wypowiedzenia	37

2.3.3. Zupełny brak łącznika	38
2.3.4. Niestosowanie przy określnikach stanowych formy czasownikowej <i>jest</i>	39
2.3.5. Niestosowanie formy czasownikowej <i>jest</i> przy pełniących funkcję predy-	
katywną rzeczownikach: <i>żał, wstyd, strach, dziw, szkoda, czas, pora</i> itp.	40
2.3.6. Bezorzeczniowe konstrukcje nominatywne	40
2.3.7. Konstrukcje z imiesłowem przysłówkowym lub z bezokolicznikiem	40
2.3.8. Konstrukcje porównawcze lub względne	40
2.4. Typy konstrukcyjne zawiadomień	41
2.5. Wykrzyknienia	41
3. Kryteria, metody i technika analizy składniowej	42
3.1. Kryteria analizy składniowej	42
3.1.1. Logiczne kryterium analizy składniowej	42
3.1.2. Psychologiczna interpretacja budowy zdania	44
3.1.3. Formalnogramatyczny opis zdania	45
3.1.4. Epistemologiczne podstawy analizy zdania	46
3.1.5. Strukturalna interpretacja członów wypowiedzenia	47
3.1.6. Ocena udziału członów wypowiedzenia w toku informacji (kryterium in-	
formacyjne)	48
3.2. Metody badań składniowych	48
3.2.1. Metoda intuicyjna (tradycyjna)	48
3.2.2. Metoda dystrybucyjna	49
3.2.3. Metoda składników bezpośrednich	50
3.2.4. Metoda transformacyjna	52
3.3. Rodzaje techniki oznaczania wyników analizy składniowej	54
3.3.1. Wykresy tradycyjne	54
3.3.2. Wykresy układu składników bezpośrednich	55
3.3.3. „Drzewka” derywacyjne	56
4. Gramatyczny opis wypowiedzeń pojedynczych i ich składników	58
4.1. Rodzaje postawy mówiących wobec treści wypowiedzenia	58
4.1.1. Wypowiedzenia pytające	58
4.1.2. Wypowiedzenia żądające	61
4.1.3. Wypowiedzenia oznajmujące	62
4.1.4. Wypowiedzenia o zabarwieniu emocjonalnym	62
4.2. Składnia zgody, rządu i samej przynależności	63
4.2.1. Składnia zgody	63
4.2.2. Składnia rządu	64
4.2.3. Składnia samej przynależności	64
4.3. Funkcja i formy podmiotu	65
4.3.1. Semantyczna funkcja podmiotu	65
4.3.2. Części mowy mogące pełnić rolę podmiotu	65
4.3.3. Przypadek wyrazu rzeczownego będącego podmiotem	66
4.3.4. Typy struktury gramatycznej podmiotu	69
4.3.5. Stopień wyrażenia subiektu	70
4.4. Orzeczenie i jego rodzaje	71
4.4.1. Funkcja orzeczenia	71
4.4.2. Ogólny przegląd rodzajów orzeczenia	71
4.4.3. Forma orzeczenia słownego w wypowiedzeniu dwuczłonowym	72
4.4.4. Orzeczenie słowno-imienne	73
4.4.5. Forma orzeczenia przy kilku podmiotach	75
4.4.6. Forma orzeczenia w wypowiedzeniach jednoczłonowych	76
4.4.7. Stylistyczny charakter konstrukcji jednoczłonowych	80
4.4.8. Wypowiedzenia niewerbalne	82

4.5.	Przydawka	85
4.5.1.	Istota przydawki i kryteria rozróżniania jej rodzajów	85
4.5.2.	Klasyfikacja formalna przydawek	85
4.5.3.	Znaczeniowe rodzaje przydawek	90
4.6.	Okolicznik i dopełnienie	91
4.6.1.	Cechy wspólne i odrębności okolicznika i dopełnienia	91
4.6.2.	Znaczeniowe rodzaje okoliczników	91
4.6.3.	Forma gramatyczna okoliczników	96
4.6.4.	Rodzaje składników określanych przez okolicznik	96
4.6.5.	Kontaktowość czasowników jako podstawa funkcji dopełnienia	97
4.6.6.	Jednokontaktowość i dwukontaktowość czasowników podstawą wyróżnienia rodzajów dopełnienia	98
4.6.7.	Przechodniość i nieprzechodniość tego samego czasownika	100
4.6.8.	Czasowniki modalne jako podstawa jednego z rodzajów dopełnienia	101
4.6.9.	Kategorie epistemologiczne okolicznika i dopełnienia podstawą przesunięć funkcji składniowych tych określeń	104
4.7.	Określenie predykatywne	107
4.8.	Obudowa wypowiedzenia	108
5.	Struktury epistemologiczna i hierarchiczna wypowiedzi pojedynczych	112
5.1.	Epistemologiczna struktura wypowiedzi	112
5.1.1.	Pojęcie struktury epistemologicznej	112
5.1.2.	Opis ogólnych schematów składniowych oraz analiza wypowiedzi konkretnych	113
5.1.3.	Szukanie typów elementarnych struktur wypowiedziowych	113
5.1.4.	Rodzaje struktur epistemologicznych wypowiedzenia	114
5.2.	Hierarchiczna struktura wypowiedzi	117
5.2.1.	Przypomnienie pojęcia relacji	117
5.2.2.	O rangach pozycji składniowych	117
5.3.	Zasady ujęcia typów strukturalnych polskiego wypowiedzenia pojedynczego	123
5.4.	Struktury globalne	124
5.5.	Struktury jednoczłonowe	125
5.5.1.	Bazą struktury wypowiedzenia dowolna forma osobowa czasownika	125
5.5.2.	Bazą struktury wypowiedzenia czasownik <i>być</i> (lub jego synonim) w osobie 3. liczby poj. rodz. nij. z podporządkowanym znakiem stanu	125
5.5.3.	Bazą struktury wypowiedzenia czasownik w 3. osobie liczby poj. rodz. nij. o zastosowaniu bezosobowym	126
5.5.4.	Bazą struktury wypowiedzenia czasownik w 3. osobie liczby poj. rodz. nij. oznaczający stan	127
5.5.5.	Bazą struktury wypowiedzenia czasownik w formie zwrotnej	128
5.5.6.	Bazą struktury wypowiedzenia czasownik w 3. osobie l. mn. zastosowany bezosobowo	129
5.5.7.	Bazą struktury wypowiedzenia forma nieosobowa na <i>-no</i> lub <i>-to</i>	129
5.5.8.	Bazą struktury wypowiedzenia czasownik niefleksyjny	130
5.5.9.	Bazą struktury wypowiedzenia rzeczownik oznaczający stan	131
5.6.	Dwuczłonowe struktury wypowiedzi pojedynczych	132
5.6.1.	Bazą struktury wypowiedzenia podmiot w mianowniku	132
5.6.2.	Bazą struktury wypowiedzenia podmiot w przypadku zależnym	137
5.6.3.	Bazą struktury wypowiedzenia podmiot w bezokoliczniku	139
5.6.4.	Bazą struktury wypowiedzenia wykładnik ilościowy w obrębie znaku liczbowych subiektów	139
5.6.5.	Bazą struktury wypowiedzenia forma 3. osoby czasownika przy podmiocie dopełniaczowym	141
5.7.	Przegląd i charakterystyka porównawcza typów strukturalnych polskiego wypowiedzenia pojedynczego	143

5.7.1. Gramatyczny charakter bazy strukturalnej	143
5.7.2. Wypowiedzenia pełne i eliptyczne	144
5.7.3. Struktury żywotne i zleksykalizowane	146
5.8. Funkcje stylistyczne struktur składniowych	149
6. Analiza kursoryczna toku informacji w wypowiedzeniu pojedynczym	153
6.1. Zagadnienie tzw. aktualnego podziału zdania	153
6.2. Psychologiczna interpretacja budowy wypowiedzenia	154
6.3. Tok wypowiedzi w świetle teorii informacji	155
6.4. Teoretyczne podstawy szyku składników zdania	157
6.5. Rodzaje szyku głównych członów wypowiedzenia	160
6.5.1. Rodzaje lokalizacji podmiotu	161
6.5.2. Rodzaje lokalizacji orzeczenia	163
6.5.3. Rodzaje lokalizacji dopełnień	164
6.5.4. Rodzaje lokalizacji okoliczników	165
6.5.5. Rodzaje lokalizacji określeń predykatywnych	167
6.6. Zagadnienie miejsca przydawki w wypowiedzeniu	167
6.7. Rodzaje lokalizacji elementów obudowy wypowiedzenia	170
6.8. Lokalizacja zaimka <i>się</i>	171
6.9. Dodatkowe uwagi na temat szyku części zdania	175
6.9.1. Wykładniki formalne zasad szyku części zdania	175
6.9.2. Powiązanie konkretnego szyku członów wypowiedzenia z konsytuacją lub kontekstem	176
6.9.3. Stosunek szyku wyrazów w toku emocjonalnie zakłóconym do zasad teorii informacji	177
6.9.4. Gramatyczne i stylistyczne elementy szyku wyrazów	178
6.9.5. Teoretyczny szys członów zdania	179
7. Struktura epistemologiczno-hierarchiczna wypowiedzeń złożonych	180
7.1. Istota i rodzaje wypowiedzeń złożonych	180
7.2. Wypowiedzenia złożone jednokrotnie	182
7.2.1. Wypowiedzenia złożone podrzędnie	182
7.2.2. Sposoby łączenia wypowiedzeń nierównorzędnych	183
7.2.3. Rodzaje znaczeniowe wypowiedzeń podrzędnych	185
1) Wypowiedzenie złożone z podrzędnym podmiotowym	185
2) Wypowiedzenie złożone z podrzędnym dopełnieniowym	185
3) Wypowiedzenie złożone z podrzędnym orzecznikowym	186
4) Wypowiedzenie złożone z podrzędnym przydawkowym	186
5) Wypowiedzenie złożone z podrzędnym okolicznikowym	187
a) Wypowiedzenie okolicznikowe miejsca	187
b) Wypowiedzenie okolicznikowe czasu	187
c) Wypowiedzenie okolicznikowe sposobu	187
d) Wypowiedzenie okolicznikowe stopnia lub miary	188
e) Wypowiedzenie okolicznikowe celu	188
f) Wypowiedzenie okolicznikowe skutku	189
g) Wypowiedzenie okolicznikowe przyczyny	190
h) Wypowiedzenie okolicznikowe warunku	191
i) Wypowiedzenie okolicznikowe przyzwolenia	191
j) Wypowiedzenie okolicznikowe niewspółmierności treści	192
6) Wypowiedzenie złożone z podrzędnym predykatywnym	192
7.2.4. Rodzaje wypowiedzeń złożonych współrzędnie	192
A. Klasyfikacja znaczeniowa	192
1) Wypowiedzenia łączne	192

4) Wypowiedzenia przeciwstawne	193
5) Wypowiedzenia wynikowe	193
6) Wypowiedzenia synonimiczne	193
B. Klasyfikacja wypowiedzeń ze względu na sposób połączenia	194
7.2.5. Osobliwości relacyjne w obrębie wypowiedzeń podrzędnie złożonych	194
a) Wypowiedzenia pozornie celowe	194
b) Wypowiedzenia rozwijające	195
c) Wypowiedzenia bezspójnikowe o charakterze nierównorzędnym	195
7.2.6. Osobliwości w obrębie wypowiedzeń współrzędnie złożonych	196
1. Wypowiedzenia przestawne	196
2. Wypowiedzenia nieprzestawne ze względów chronologicznych	197
3. Przetawienie wypowiedzeń powoduje zmianę relacji.	198
a) Wypowiedzenia łączno-przyczynowe	199
b) Wypowiedzenia przeciwstawno-przyzwoleniowe	199
c) Wypowiedzenia wynikowo-przyczynowe	199
d) Wypowiedzenia wynikowo-warunkowe	200
e) Wypowiedzenia wynikowo-gradualne	200
f) Wypowiedzenia wynikowo-przydawkowe	201
4. Wypowiedzenia ze wskaźnikami dwu relacji	201
7.2.7. Wypowiedzenia złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania	202
7.3. Wypowiedzenia dopowiadane i oderwane	203
7.3.1. Wypowiedzenia dopowiadane	203
7.3.2. Wypowiedzenia oderwane	204
7.4. Wypowiedzenia wielokrotnie złożone	204
a) Kontur relacyjny poziomy	204
b) Kontur relacyjny schodkowy	205
c) Kontur relacyjny falujący	205
7.5. Wypowiedzenia zestawione	209
7.5.1. Wypowiedzenia dwutorowe	209
7.5.2. Wyrazy poza zdaniem	210
Wolacze	210
b) Wykrzykniki	210
7.5.3. Wypowiedzi wtrącone	211
7.5.4. Wypowiedzenia nawiasowe	212
7.6. Mowa niezależna, zależna i pozornie zależna	212
8. Analiza kursoryczna informacyjnego toku wypowiedzeń złożonych	216
8.1. Stosunki przestrzenno-czasowe	216
8.2. Stosunki przyczynowo-skutkowe	217
8.3. Stosunki logiczne	218
8.4. Stosunki przedstawieniowe	220
8.5. Wypowiedzenia tzw. rozwijające	221
8.6. Wypowiedzenia podrzędne wplecione w nadrzędne	221
9. Dodatek:	222
9.1. Struktury powierzchniowe i głębokie	222
9.2. Informacja o gramatyce generatywnej	223
9.3. Stylistyczne zastosowania tzw. potoku składniowego	226
Źródła przykładów	230
Bibliografia prac cytowanych i użytecznych	233